

Ortopedija ir reumatologija: koncentruotas požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

koncentruotas
požiūris

UDK 617.3(075.8)

Or96

Ortopedija ir reumatologija: koncentruotas požiūris / A. L. Herrick, J. G. Andrew, L. Funk, Ch. Hutchinson. - Vilnius: UAB „Vaistų žinios“, 2015 m. – 212 p.

ISBN 978-9955-884-81-1

Recenzentas

Gyd. Andrius Šimkus

Projekto vadovės

Ingrida Pikčiūnė

Loreta Pečiulienė

Dizaineris ir maketuotojas

Marius Auruškevičius

Šis **Ariane L. Herrick, J. Glynne Andrew, Lennard Funk** ir **Charles Hutchinson** knygos **Ortopedija ir reumatologija: koncentruotas požiūris** pirmasis leidimas publikuotas suderinus su **Elsevier Limited**.

This edition of **Orthopaedics and Rheumatology In Focus**, 1st edition by **Ariane L. Herrick, J. Glynne Andrew, Lennard Funk** and **Charles Hutchinson** is published by arrangement with **Elsevier Limited**.

© 2010, Elsevier Limited. All rights reserved.

© „Vaistų žinios“, vertimas į lietuvių kalbą, 2015.

Šiame leidinyje surinkta ir susisteminta medžiaga yra autoriaus darbas, saugomas autoriaus teisės normų. Visą šio leidinio medžiagą arba jos dalį dauginti, platinti arba naują medžiagą sisteminti pagal šio leidinio struktūrą, formą ir koncepciją ne asmeniniams tikslams leidžiama tik turint raštinę leidyklos ir autorių sutikimą.

Leidinio medžiagą be leidyklos sutikimo naudoti galima tik Lietuvos Respublikos įstatymų numatytais atvejais.

Išleido UAB „Vaistų žinios“

P. Vileišio g. 18, LT-10306 Vilnius

tel. (8-5) 270 0387, faks. (8-5) 271 5395

el. paštas office@pharminfo.lt

www.gydytojobilioteka.lt

Spausdino Standartų spaustuvė

Tiražas 1700 egz.

Ortopedija ir reumatologija: koncentruotas požiūris

A. L. Herrick, MD, FRCP

Reumatologijos lektorius ir reumatologas konsultantas, Mančesterio universitetas, „Salford Royal NHS Foundation Trust“, Salfordas, JK

J. G. Andrew, MB, ChB, FRCS, FRCS(Orth), MD

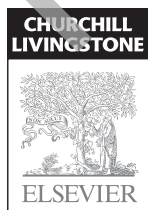
Ortopedijos chirurgas konsultantas, Gvinedo ligoninė, Bangoras, Šiaurės Velsas, JK

L. Funk, BSc, MSc, FRCS(TrftOrth), FFSEM(UK)

Pečių ir viršutinių galūnių chirurgas konsultantas ir garbės profesorius, „Wrightington, Wigan and Leigh NHS Foundation Trust“ ir Salfordo universitetas, Salfordas, JK

C. Hutchinson, BSc, MB, ChB, MD, FRCR, FFRCSI

Vyresnysis radiologijos lektorius, Mančesterio universitetas, „Salford Royal NHS Foundation Trust“, Salfordas, JK

1. Raumenų ir skeleto skausmas 2
2. Ūminis monoartritas 6
3. Reumatoidinis artritas: bendra 10
4. Reumatoidinis artritas: požymiai 12
5. Reumatoidinis artritas: nesąnariniai požymiai ir tyrimai 14
6. Reumatoidinis artritas: gydymas 16
7. Spondiloartropatijos: psoriazinis artritas 18
8. Spondiloartropatijos: ankilozinis spondilitas 20
9. Spondiloartropatijos: reaktyvusis artritas ir enteropatinis artritas 24
10. Jungiamojo audinio ligos ir vaskulitai: bendri požymiai 26
11. Sisteminė raudonoji vilkligė (SRV) ir antifosfolipidinis sindromas 28
12. Sisteminė sklerozė 30
13. Uždegiminė raumenų liga (polimiozitas ir dermatomiozitas) 32
14. Sjogreno sindromas 34
15. Vaskulitas 36
16. Osteoartritas 40
17. Osteoporozė 46
18. Osteomaliacija ir rachitas 48
19. Hiperparatiroidizmas ir hiperkalcemija 50
20. Pedžeto liga (deformuojantis ostitas) 52
21. Kaulų navikai 54
22. Kaulų infekcijos (įskaitant tuberkuliozę) 56
23. Su raumenų ir skeleto ligų apraiškomis susijusios sveikatos būklės 58
24. Vaikų uždegiminė sąnarių liga 62
25. Peties problemos 66
26. Aikūnės problemos 68
27. Viršutinės galūnės distalinę dalį paveikiančios periferinių nervų problemos 70
28. Riešo problemos 72
29. Plaštakos problemos 74
30. Apatinės galūnės sutrikimai 76
31. Juosmeninės ir kaklinės stuburo dalių mechaninės problemos 88
32. Nemechaninės stuburo skausmo priežastys 92
33. Dauginiai pažeidimai 94
34. Lūžių atlasas: viršutinės galūnės lūžiai 96

35. Lūžių atlasas: kaklinė stuburo dalis 102

36. Lūžių atlasas: apatinės galūnės lūžiai 106

37. Lūžių atlasas: vyresnio amžiaus žmonių patiriami lūžiai 114

38. Sąnarių pažeidimai 118

39. Minkštųjų audinių pažeidimai 126

40. Gerybinis hipermobilumo sindromas 130

Klausimai 132

Atsakymai 176

Rodyklė 192

PERŽIURĄ

*Klinikiniai testai**Tyrimai**Gydymas*

Skausmas – vienas iš dažniausių raumenų ir kaulų bei sąnarių sistemos ligų simptomų. Skausmo įvertinimas ir gydymas būtini nustatant ir gydant įvairias tolesniuose skyriuose aprašytas raumenų ir skeleto ligas.

Pagrindiniai aspektai

1. Nocicepcinis skausmas, palyginti su neurogeniniu skausmu. Nocicepcinį skausmą sukelia vietinis audinio pažeidimas, pvz., po traumos arba uždegimo (1 ir 2 pav.). Šis skausmas dažnai sustiprėja nuo judesių ir jį galima slopinti analgetikais ir vaistais nuo uždegimo. Paprastai skausmas pasireiškia pažeidimo arba uždegimo vietoje (arba vietose), bet taip pat gali eiti (arba plisti) į kitas vietas, kurių inervacija ta pati, kaip ir pažeistos dalies. Neurogeninį skausmą sukelia periferinio nervo arba nervinės šaknelės disfunkcija. Paprastai nėra jokių matomo audinio pažeidimo požymių. Skausmo stiprumas neproporcingas esamam vietiniam audinio pažeidimui ir dažnai jo nepavyksta numalšinti analgetikais. Neurogeninis skausmas dažnai apibūdinamas kaip „deginimas“. Jis gali būti siejamas su alodiniąja (paprastai neskausmingas dirgiklis, pvz., lengvas prisilietimas, sukelia ypač stiprų skausmą).
2. Stiprumo įvertinimas. Jis gali būti įvertinamas paciento paklausus, ar skausmas trukdo miegoti, kiek (ir kokio stiprumo) analgetikų buvo suvartota, ir nustačius funkcinius apribojimus.

Jie priklauso nuo esamos problemos prigimties.

Kad ir kokia būtų priežastis, skausmas turi būti skubiai gydomas. Sunkiausia gydyti lėtinį skausmą ir (arba) neurogeninį skausmą (gali būti efektyvu skirti triciklių antidepresantų arba antikonvulsantų). Svarstyti, ar reikėtų skausmo gydymo komandos paslaugų.

*Apibrėžtis***Fibromialgija**

Tai dažnas sutrikimas, kuriam būdingas difuzinis, lėtinis raumenų ir skeleto skausmas. Sutrikimas gali būti pirminis arba pasireikšti kartu su kitomis raumenų ir skeleto ligomis, pvz., su reumatoidiniu artritu.

Klinikiniai požymiai

Pacientai skundžiasi išplitusiu skausmu ir blogos kokybės miegu. Norint nustatyti diagnozę, turi būti skausmingi bent 11 iš 18 taškų (9 poros, kairėje ir dešinėje) (3 pav.):

- pakaušis (popakaušinio raumens prisitvirtinimo vieta);
- apatinė karklo dalis (priekinis C5–C7 slankstelių paviršius tarp skersinių ataugų);
- trapezinis raumuo (viršutinio krašto vidurinis taškas);
- antdyglinis raumuo (pradžioje, virš mentės dyglio);
- antrasis šonkaulis (ties antrosiomis šonkaulių ir kremzlių jungtimis);
- šoninis antkrumplis (2 cm distaliau nuo antkrumplio);
- sėdmenys (viršutinis išorinis sėdmenų kvadrantas);
- didysis šlaunikaulio gūbrys;
- kelis (riebalų sankaupa iš medialinės pusės).

Tyrimai

Jie atliekami siekiant atmesti kitus sutrikimus. Visų kraujo tyrimų rezultatai turi būti normalūs.

Gydymas

Jis dažnai gana sudėtingas. Pacientai turi būti raginami būti aktyvūs. Kai kuriems pacientams padeda mažų dozių antidepresantai. Daugumai pacientų išsivysto nuolatinis sunkus neįgalumas ir jie negeba dirbti.

Refleksinė simpatinė distrofija (1 tipo kompleksinis regioninis skausmo sindromas (KRSS))

KRSS paprastai sukelia buvęs sveikatą trikdantis įvykis, pvz., trauma. Pacientai patiria stiprų nuolatinį neurogeninį skausmą, paprastai prasidedantį galūnėje, bet vėliau plintantį proksimaliai, skausmas neproporcingas provokuojančiam veiksniiui. Būdingas tinimas, spalvos, temperatūros ir prakitavimo pokyčiai (4 pav.). Kai kuriems pacientams išsivysto distrofiniai pokyčiai ir kontraktūra (5 pav.). Rentgenogramoje matyti dėmėtoji osteoporozė. Gydymas sunkus ir geriausiai pasitelkti patyrusią daugiadisciplinę komandą. Tikėtina, kad ankstyvas judrumas po traumos arba operacijos sumažina KRSS išsivystymo riziką.